

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVIŠEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 84.—

za pol leta . K 42.—

za četrt leta . K 21.—

za 1 mesec . . K 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon štev. 50

Brezpogojni boj za avtonomijo!

Včeraj se je zbralo načelstvo Ljudske stranke v Ljubljani na važno posvetovanje. O delu za avtonomijo slovenskega in hrvatskega ljudstva je poročal dr. Korošec.

Načelstvo je nato po obširni razpravi sprejelo naslednjo izjavo, ki ima biti brezpogojna smernica za delovanje poslancev Ljudske stranke v konstituenti:

»Načelstvo S. L. S. je vzelo z odobravanjem na znanje, da je dr. Korošec ob posvetovanju ministrskega sveta dosledno vztrajal na strankinem avtonomističnem načrtu. Načelstvo S. L. S. odklanja ustavni načrt ministra dr. Markovića in nalaže svojim poslancem, da vztrajajo, zvesti vsem načelnim točkam volivnega programa S. L. S., v ustavotvorni skupščini brez-

pogojno na avtonomističnem programu, ki ga je v imenu stranke predložil njen zastopnik v vladi ministrskemu svetu.

Klub strankinih poslancev naj ne vstopa v nobeno kombinacijo, ki ne bi zastopala avtonomističnega programa, kakor ga je S. L. S. zamislila.

To je maršruta za ljudske poslance, katerih naloga bo, da vse načelne točke našega programa zastopajo z isto odločnostjo in brezobzirno vneto, kakoršna je v socialno in politično razrušenih razmerah potrebna.

Poslanci odhajajo na delo in boj; ljudstvo pa bo njihovo prizadevanje, motrilo in sodilo.

Ljudske stranke v eno fronto!

Položaj v naši državi je jasen. Zedinjenje se je izvršilo pod vodstvom krogov, ki nimajo nič skupnega z ljudstvom. Leti so se pod geslom jugoslovanstva na razvalinah vsega bivšega dokopali do vlade in postali so vodilni mnogi taki elementi, za katere je nova država bila edina in najlažja možnost, da sedejo k polni mizi. Če bi bilo le količkaj mogoče, ne bi ti elementi nikoli sklicali konstituante, ki bo, ako bo prav razumela svojo nalogo, z vladajočim režimom lahko kmalu pomedla.

Ti krogi, ki so vzeli v zakup državo, narodno edinstvo in jugoslovanstvo, se narodovratno drže svoje od nikogar ne sankcionirane provizorične oblasti. Zdej ko je vsa suverenost prešla na konstituante, bi radi ustvarili položaj, ki bi konstituante vezal na dosedanje vladajoče stanje. Ker ta gospoda menda uvidi, da s takimi rečmi kakor je prisega, ne bo napravila nobenega efekta, je hotela z ustavnim načrtom ministra Markovića napraviti poizkus zbrati okoli sebe večino in na ta način že zdaj ustvariti tako razpoloženje, da bi se lahko en del konstituante že predhodno ožigal kot »protidržaven«.

Tudi to se je ponesrečilo. Slovenski in oba hrvaška ministra so predložili svoj ustavni načrt, oziroma oddeljeno mnenje. Markovičev načrt je namreč zadel na splošni odpor vseh mas v naši državi in vseh tistih, ki smatrajo, da se zedinjena Jugoslavija ni osnovala zato, da dobivajo reakcionarji »nacionalni« patent na izkoriščanje delovnega jugoslovanskega ljudstva.

Navsezadnje so reakcionarjem temeljito prekrizali vse račune hrvaški seljaki. Kakor se vidi iz njihovega zborovanja, hrvaški seljaki niso toliko državnoopravna stranka, separatisti, ampak v prvi vrsti socialno-gospodarska stranka, ki teži za kolicijo vseh jugoslovanskih seljakov od Ljubljane do Solije. Ker so ti seljaki po svoji ogromni večini proletarci, se gibanje hrvaških seljakov čisto naravno vključuje v splošni demokratični pokret v Jugoslaviji in se le iz tega stališča more pravilno razumeti. V teh stremljenjih je neizmerno več resnične ljubezni do skupne

domovine jugoslovanskega delovnega naroda in smisla za resnični blagor države nego v vseh frazah in klečeplaznih izjavah dozdej vladajoče »državotvorne« klike.

V tem je tudi poročstvo za uspešno in plodotvorno delo konstituante. Tu se bodo morale koalirati vse stranke, ki predstavljajo misli, želje in težnje delavnega ljudstva, da skupno podrejo nasip, ki so ga zgradili okoli države reakcionarji. Pasti mora njihova ustava, njihovo pojmovanje države, kapitalistični temelji njihovega državnega naziranja. Naša Ljudska stranka je od svojega početka stala na tem stališču in ga zvesto varovala. Od početka je bilo potrebno, da vse večje stranke pomagajo osnovati provizorično vlado in pri njej sodelujejo, da se sploh omogoči skupna država. Zdej ko je le-ta zasigurana, so demokratične stranke v blagor ta-iste države. Saj je naša Ljudska stranka že 21. novembra 1918 leta izrekla, da »hoče po uspešni borbi za narodno samostojnost v najtesnejši zvezi z ostalimi demokratičnimi elementi našega troimenega naroda truditi se, da se ustvari krepka, to je na trdnih temeljih demokracije sloneča zgradba nove države. Za zmago demokratičnega načela bo Ljudska stranka razvila vse svoje moči. Ljudska stranka izjavlja, da je za republiško obliko vladavine, poudarja jo, da vidi pred vsem v taki obliki vladavine garancijo za demokratični ustroj države.«

Iz tega se razvidi, kako bistro in jasno je Ljudska stranka že v začetku zjediničila razumela nalogo, ki bo nastopila po zasiguranju skupne države v Jugoslaviji za vse demokratične stranke. Ta moment je zdaj tu. Zato je čisto logično in čisto naravno in ni absolutno nobenega dvoma, da bodo v konstituenti vse ljudske stranke moralno tvorile en sam blok, da z realnim delom, brez nevarnih pretresljajev, pametno pa sigurno popolnoma vržejo ob tla politično in gospodarsko reakcijo. Zato je potrebno, da se konstituante ne da uplašiti in svojo nesporno suvereniteto udejstvuje mirno, a odločno. Potem bo ljudskim strankam zasigurana zmaga, če ne takoj, pa kmalu!

tem, da se tudi jugoslovenska vlada drži določb mirovne pogodbe v vseh podrobnostih. Jugoslovanski poslanik v Budimpešti Mitojevič je izjavil sodniku imenovanega lista, da so omenjene vesti brez avtentične podlage. V baranjskem vprašanju stoji vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na stališču spoštovanja podpisanih mirovni pogodbe, tedaj tudi trianonske mirovne pogodbe.

PLEBISCIT NA GRŠKEM.

LDU Pariz, 8. decembra. (Brezlično.) Brzojavka iz poluradnih virov javlja, da se je ljudskega glasovanja na Grškem udeležilo 300.000 volivcev več, kakor pa je bila udeležba pri volitvah v parlament. Samo 2 odstotka glasovalcev se je izjavilo zoper Konstantina. Tracija je z nekaterimi malimi izjemami skoro vsa glasovala za kralja Konstantina. V garniziji v Smirni je od 12.000 častnikov in vajakov, ki so se udeležili glasovanja, glasovalo samo 900 častnikov in vajakov zoper Konstantina. V provinciji je 80 odstotkov Venizelosovih pristašev glasovalo za Konstantina.

Bolgarija v Zvezi narodov.

LDU Ženeva, 9. decembra. (DunKU.) Petita komisija je na podlagi dopolnilnih določb sklenila predlagati skupščini, da se Bolgarija sprejme v zvezo narodov. Francija se je glasovanja vzdržala. Komisija je dalje sklenila, da

se danes še ne more izjaviti za sprejem Estonike, Latiške, Georgije in Armenije, da pa se mora zveza narodov izreči za njihovo pripustitev k tehničnim organizacijam. Sprejem Litve se bo obravnaval jutri.

Papežev dar otročičem.

Od daru sv. očeta Benedikta XV. otročičem (bambini) kraljestva SHS, je apostolska nunciatura v Belgradu odločila in poslala za ljubljansko škofijo škofijskemu ordinariatu znesek 30.000 din. = 120.000 K, da se ta vsota razdeli po namenu svetega očeta.

Radi tega se razpisuje s tem za revne otročiče v starosti do osem let 1500 darov po 400 K in 3000 darov po 200 K.

Pri razdelitvi bo merodajen sledeči red:

1. popolne sirote, ki se oskrbujejo od dobrih ljudi ali v sirotišnicah in zavetiščih;
2. na pol sirote;
3. otročiči revnih krščanskih staršev;
4. nezakonski otroci, ako so matere revne in nadalje nesvarnega življenja.

Prošnje za te darove naj obsegajo sledeče podatke:

- a) rojstne podatke otrok, b) podatke o starših ter, ako še žive, o njih zaslužku, c) število nepreskrbljenih otrok v rodbini in njih starost; d) bivališče (stanovanje) rodbine.

Resničnost podatkov v prošnji kakor tudi potrebnost in vrednost podpore naj potrdijo župni uradi. Za Ljubljano je dodati prošnji tudi potrdilo zглаševalnega urada pri policijskem ravnateljstvu glede stanovanja.

O otrocih, ki se oskrbujejo v zavodih, naj pošlje potrebne podatke vodstvo dotičnega zavoda ter naj hkrati tudi navede, katere prejemke zavod že dobiva za dotične otročiče.

Prošnje je vložiti pri ordinariatu do 31. decembra 1920. Prošnje z dežele naj se pošljejo škofijskemu putom župnih uradov.

Škofijski ordinariat v Ljubljani, dne 8. decembra 1920.

Anton Bonaventura,
škof.

AMERIKA ODKLANJA.

LDU Pariz, 9. decembra. (DunKU.) Kakor se poroča iz Washingtona, je vlada Zedinjenih držav odklonila povabilo zveze narodov, naj pošlje v komisijo za splošno razoroženje svoje zastopnike.

MIR MED RUSIJO IN POLJSKO.

LDU Varšava, 8. decembra. (Orient.) »Kurjer Poranny« javlja iz Rige, da je na konferenci spodministrom Dombskim ruski delegat Joffe sprejel predlog zunanega ministra Sapieha, naj se določi, kdaj se bo sklenila mirovna pogodba. Joffe je izjavil, da je pripravljen, končati pogajanja pred Božičem in je predlagal, naj se potem takoj začnejo gospodarska pogajanja. Sovjetska vlada namerava dovoliti Poljakom gotove koncesije, da tako uglaadi pot k obojestranskemu zaupanju. Ruska delegacija je predložila dva izlisa Čičerinovega odgovora na Sapiehovo noto. Čičerin predlaga, naj se določi termin podpisa mirovne pogodbe na podlagi direktnega sporazuma med obema delegacijama v Rigi.

PREKI SOD NA MAZARSKEM.

LDU Budimpešta, 9. decembra. (MKU.) Po prekem sodu je bil obsojen na smrt na vislicah Atila Rumbold, ki je bil obdolžen, da je v hotelu »Britania« mačil osemdesetletnega trgovca Davida Weissa in mu izsilil 150.000 kron.

NA BATINE OBSOJEN TAT.

LDU Budimpešta, 9. decembra. (MKU.) Po prekem sodu je bil obsojen devetnajstletni žepni tat Arpad Weiss na tri leta zapora in 15 batin. To je prvi slučaj, da se je izvršila kazen z batinami.

Na robu.

(Iz delavskih krogov.)

Kot nalezljiva bolezen se širi brezposelnost iz ene tovarne v drugo. Enkrat dajo v tej tovarni delavce na dopust, drugič v drugi, ali pa jih celo odpustijo. Tako gremo vedno večjemu pomanjkanju in bedi nasproti. Naša javnost in gotovi ljudje se bavijo z raznimi gospodarskimi zadevami, kako investirati kapital, da bo večje obresti donasal ali da bo bolj na varnem. Kako pa odpraviti brezposelnost in dvigniti s tal našo industrijo, da bi se s tem olajšalo stanje bednega delovnega ljudstva, to jim je deveta briga. Seveda ne pomislijo, da bi brez delovnega ljudstva ne imeli toliko kapitala in bi jim ne hasnile ne moderne tovarne ne stroji, ako bi tega ne bilo. Gotovim ljudem je to samo ob sebi razumljivo, da delavec visi na klinu, s katerega je treba kar sneti, kadar ga potrebujejo; ko pa se izrabi, izrabljenega zopet lahko obesi na kljuko ali vrže na cesto. Ker gredo vsi, tudi tisti, ki sede na ministrskih stolčkih, s tega stališča, je za nas samo po sebi razumljivo, da mora vladati brezposelnost. Pogledimo v Nemčiji železno industrijo! Po poročilih stane v Nemčiji surovo železo q 280 mark za izvoz, izdelano pa 240 mark. Če to premotrimo, vidimo pametno gospodarsko politiko, s katero se zasigura doma dobra konjunktura, s tem zmanjša brezposelnost in na drugi strani pa prisilijo druge države, da kupujejo namesto surovin izdelke.

Sedaj pa pogledimo tostran plota, kaj se pri nas godi. Mi kupujemo usnje naših kož v tujih državah ceneje kot pa doma. To je potem vzrok, da je usnjarska industrija in ž njo delavstvo na tleh. Vprašamo se, zakaj to? Zakaj morajo biti v drugih državah pametni ljudje, pri nas pa ne? Odgovor na to je pač ta: Ako bi bili pri nas pametni ljudje, bi pa z verženjem ne bilo nič. In to bi ne bilo po godu raznim bankirjem in verižnikom, ki se smatrajo za steber države. Vsa naša politika gre za tem, da dovede državo popolnoma v prepad; na robu smo že itak. Namesto da bi se gledalo na blagor splošnosti in na pošteno življenje delovnega ljudstva, se gleda na profite bank. Katera država je bila bolj trdna, ali ona, kjer se je delovno ljudstvo zatiralo, ali ona, kjer je bil zadovoljen delavec in kmet? Država bo močna samo, ako bo vladala pravica, poštenost in pamet. Zato že dve leti jadramo v kalinah. Obrnimo vendar enkrat ladjo in pojdemo tja, kjer je resnica in pravičnost.

Ako pa mislijo politiki iti to pot tudi vnaprej, potem pa si na jbedo svesti, da si bosta delavec in kmet izbrala za krmilarje in veslače take ljudi, ki bodo jadrali k cilju za blagor splošnosti.

Svesti si naj bodo, da ne bo pomagalo orožje, ne bodo dosegle puške in bajoneti svojega namena — volja človeka je močnejša kot vsako orožje.

Geslo naj bo: dvigniti našo industrijo, zmanjšati brezposelnost in zadovoljstvo se bo zopet zazrcalilo na obrazih delovnega ljudstva.

SLABI FINANČNI POLOŽAJ AVSTRIJE.

LDU Dunaj, 9. dec. (DunKU.) — Pri zveznem kancelarju dr. Mayrju je bil danes razgovor s funkcionarji Anglije, Francije, Italije in Zedinjenih držav. Zvezni kancelar je naglašal hudo finančno in prehranjevalno krizo Avstrije. Minister za prehrano dr. Grünberger je naznanil, da je neobhodno potreben nakup 60.000 ton ameriškega žita in financiranje tega nakupa. Finančni minister dr. Grimm je obrazil finančne razmere. Zvezni kancelar dr. Mayr je izjavil po izjavah resortnih ministrov, da more vlada nositi odgovornost za poslovanje v sedanji hudi krizi le tedaj,

ako bo pravočasno dobila kredite, ki jih je predlagala reparacijska komisija. Poslaniki so obljubili, da bodo svojim vladam sporočili prošnjo zveznega kancelarja za pospešitev akcije.

NOVI AVSTRIJSKI ZVEZNI PREDSEDNIK.

Dunaj, 9. decembra. (Izvirno). Za predsednika avstrijske zvezne republike je bil danes izvoljen dr. Mihael Hainisch, ki je nevtralec ter je kot pisatelj deloval praktično na socialno-političnem in narodno-gospodarskem polju. Dr. Hainisch je sin znane učiteljice ženskega prava Marijane Hainisch, ki je predsednica zveze avstrijskih ženskih društev. Dr. Hainisch je veleposestnik v Glognitz, po svoji ženi roj. Tigdor pa je tudi udeležen pri veleindustrijskih podjetjih. Bil je tudi svojčas generalni svetnik avstroogrške banke ter je postal znan po svojih gospodarsko-političnih spisih.

POMOČ ZA PROSVETNE NAMENE.

LDU Belgrad, 8. dec. (ZNU) Prosvetno ministrstvo je odobrilo kredit 25 milijonov dinarjev jugoslovanskemu združenju učiteljev za pomoč za prosvetne namene.

POSLOVNIK ZA KONSTITUANTO.

LDU Belgrad, 8. dec. (ZNU) Danes popoldne se v predstavništvu vlade sestane parlamentarni odbor radi končnega redigiranja poslovnika.

Politične novice.

— Kdo je pravi vrhovni vladar v Jugoslaviji. »Republika« piše v članku »Pravi suveren« med drugim: »Jugoslavija odnosno država SHS še nima svojega kralja niti ga je kdaj imela. Srbija je imela svojo dinastijo in svojega vladarja, a imela je to tudi Crna gora. Toda ne Srbije ne Črne gore ni več kot posebnih držav. One ne moreta novi državi vsiliti ne svojega lokalnega imena, ne svojega grba, ne svoje pravoslavne vere, ne svoje ustave, ne svoje notranje organizacije pa tudi ne svoje dinastije. Začasno se je z delom političnih činiteljev — ne da bi se vprašal narod — ustvarila državna zajednica z začasnimi narodnim predstavništvom in začasnim regentom. Narod ima po svojih izvoljenih absolutno pravo, da to sprejme ali pa odbije. Njegova odločitev ni podrejena nikakoli pravni sankciji, ker ni niti enega činitelja, ki bi v novi državi imel neke svoje najvišje pravice. Pri nas tačas nimamo niti stalno urejene države, a kamo-li vladarja. Dvanajst milijonov naroda ni dolžno sprejeti tistega, kar jim ponuja Srbija, ki je štela vsega štiri milijone. Nova država si more izbrati obliko vladavine, ime, državnega poglavarja in ustanove po svoji lastni volji. Nihče ji ne more in ne sme ničesar vsiliti od tistega, kar je bilo v Srbiji in Črni gori. — Ako Hrvati in Slovenci, ako Srbi iz Črne gore, Bosne, ali Vojvodine hočejo edinstvo, toda ne v monarhiji — kdo jim sme to monarhijo vsiliti? — Vprašanje je jasno in čisto to: ali so najnejši splošni narodni interesi ali pa interesi ene družine? Ali hočejo tisti, ki so na čelu državi in ki so ravno zato dolžni, da žrtvujejo tudi svoje življenje za blagor dežele in naroda — doprinesiti manjšo in lažjo žrtev, ako se more samo za to ceno ustvariti zanesljivo edinstvo? Ali bi smeli misliti, da je v najvišjih osebnostih manj moralne moči, manj ljubezni za edinstvo, manj požrtvovalnosti, nego so je pokazali pripristi in revni močje iz ljudstva, ki so žrtvovali kri, imetje in življenje zaradi narodnega edinstva?«

— Nov poverjenik za socialno skrb. Regent Aleksander je imenoval g. Adolfa Ribnikarja za poverjenika za socialno skrb v Ljubljani. Dr. Kukovec menda nima drugega dela ko preminjati poverjenike. Kakor kaže ravno to imenovanje pri tem niso merodajni za dr. Kukovca toliko stvarni razlogi, kakor osebni in strankarski.

— Češki list o volitvah na Slovenskem. O volitvah na Slovenskem prinaša brnski »Den« z dne 7. dec. temeljit uvidnik, ki razodeva, da so na Češkem zelo dobro informirani o naših razmerah. Čudi se, da iz južnih dežel že cel teden zastoj čakamo končnega uradnega naznanila o izidu volitev in pravi, da to štetje nekoliko balkansko diši. Pač pa so znane številke iz Slovenije. Prva telefonična poročila iz Ljubljane so povedala Čehom »Jutrovo« iznajdbo: strahovit poraz klerikalcev, ki so od predvojnih 95 — 98 odstotkov! padli daleč pod 50 odstotkov. Kmalu pa so konstatirali Čeni, da ljubljanski demokratje s takimi racami le skušajo zakriti svojo sramoto. Vendar, pravi »Den«, se mora priznati, da se je dosti glasov SLS izgubilo. Predvsem mandati iz Koroške, Goriške, Notranjske. Dalje so vsi, s sedanji razmerami nezadovoljni elementi naselili volilnim manevrom in lažem nasprotinikov. Skoro 30 odstotkov volilnih upravičencev je ostalo doma, ki so skoro izključno pristaši SLS. Končno »Den« izraža zaupanje v razvoj slovenskih ljudskih strank, ki jih čaka težko delo: postaviti trden temelj združenju bratskih narodov.

— Samoprevara. »Samouprava« dne 8. t. m. priobčuje članek o Radiću, v katerem med drugim pravi, da je bil glavni vzrok, da je Radić pri volitvah dobil tako zmago, nedvomno ta, ker se Hrvati ne morejo sprijazniti z mislijo, da bi se morali odpovedati svoji hegemoniji na Hrvatskem. Tako mnenje je pač samoprevara. Hrvatje po prevratu pač niti od

daleč niso mislili na kako hegemonijo marveč so iskreno hoteli biti le enakopravni med tremi brati. Toda potem so prišle batine in puškina kópita in vsa druga zla centralizma in absolutizma. In tu je Radićev odpor proti nasilju dobil še-le razmah in obenem zavezništvo, kakor si boljših želeli ne bi mogel. Hrvatska hegemonija je pa na Radićevem uspehu popolnoma nedolžna.

— Nova ureditev cerkvene sodne oblasti po rapalski pogodbi. Kakor poročajo iz Rima, se je sv. stolica po sklepu rapalske pogodbe takoj začela pečati z ureditvijo cerkvenih oblasti v soglasju z novimi mejami med Italijo in Jugoslavijo. Reka se končno veljavno odcepi od senške škofije in postane samostojna škofija, ki bo obsegala samo reško ozemlje. V Zadru ostane nadškof, ki pa ne bo več dalmatinski metropolit, marveč bo njegova oblast obsegala samo Zader in otoka Cres in Lošinj. Ostale župnije zadrške nadškofije se priključijo šibenški škofiji. Šibeniska škofijska stolica se v kratkem izpolni. Sedanjí zadrški nadškof dr. Vicko Pulišić bo odstopil ter bo na njegovo mesto imenovan sedanji pomožni škof pl. Borzatti.

— Srbski republikanci so dobili pri ponovnih volitvah v brezgalniškem okraju še enega poslanca, tako da bo imela srbska republikanska stranka v konstituenti vsega štiri poslance.

— Strogi Bolgari. Državni pravdnik v Sofiji Janeo je dvignil obtožbo proti ženi bolgarskega generala Georgijeva. Gospa Georgijeva je začasa vojne kupila neko posestvo za 42.448 levov, potem raznih akcij za 12.000 levov in po polomu je poslala svojega sina študirat na Angleško. Državni pravdnik pravi, da Georgijevi dotlej niso imeli nobenega premoženja, a sama generalova plača ni tako velika, da bi si mogli dovoliti gori naštetih izdatke cziroma nabave. Iz tega sledi, pravi drž. pravdnik, da si je generalova žena pridobila denar na nepošten način in zahteva, da se zapre in obsodi. Temu poročilu dostavlja belgrajska »Politika«: »Koliko bi potem moralo biti pri nas aretiranih uradnikov in njihovih žena, ki žive razkošneje nego general Georgijev in ki kupujejo posestva ne za desetine, ampak za stotine tisočev dinarjev? ...« No, tudi to so še malenkosti. Vest bi se morala izprašati predvsem tistim, ki so bili pred vojno ali popolni nemančiči ali pa so posedovali le skromno premoženje, pa so tekom vojne postali milijonarji, si kupili veleposestva, večnadstropne hiše, avtomobile itd. Kdaj bomo pri nas dobili vlado, ki bo imela pogum, poseči v to zalego?

Dnevne novice.

— Nov kovani drobiž v prometu. Finanč. ministrstvo je izdalo naredbo, po kateri se stavlja v promet novi kovani drobiž po 5, 10 in 20 par. Državnim blagajnam in uradom je naročeno, da morajo ta drobiž sprejemati.

— Misijonske pridige na praznik sv. Treh Kraljev. Vslod prošnje vodstva Družbe sv. Petra Klaverja opozarjamo čč. gg. župnike in cerkvene predstojnike, ki mislijo v svrhu pospeševanja od papeža Leona XIII. vpeljane in od sv. očeta Benedikta XV. ukazane zbirke darov za afrikanke sužnje, na praznik sv. Treh Kraljev, ali kjer je primernejše, nedeljo prej ali pozneje, imeti ali oskrbeti pridigo o afrikanških misijonih in o žalostni usodi afrikanških sužnje, da jim imenovana Družba brezplačno daje osnovo take pridige kakor tudi tozadevne letake o suženjstvu v Afriki, ki naj se po pridigi razdele. Blagovolite jih (letake v poljubnem številu) naročiti pod naslovom: Družba sv. Petra Klaverja, Ljubljana, Miklošičeva cesta.

— Otroci in kino. 28. m. m. se je na Dunaju ustrelila 13 letna hčerka neke ločene stotnikove žene. Dekle je bilo tisti večer v kinu; ko je prišlo domov, je šlo v podnajemnikovo sobo, vzelo s stene vojaški revolver in si pognalo kroglo v glavo. Deklica je veliko hodila v kino in je splošna sodba, da si je vzela življenje pod neposrednim vtisom kinematografske predstave.

— Za rokodelsko šolo v Dubrovniku je bilo zbranih nad 2 milijona kron. Šola začne v kratkem graditi.

— Božene počitnice na hrvatskih srednjih šolah bodo trajale topot od 23. t. m. do vključno 12. januarja 1921.

— Položaj ruskih beguncev. Zadnjič smo čitali v belgrajskih listih poročilo o ruskem generalu, ki si v Belgradu služi kruh kot navaden čevljar. Danes čitamo v istih listih o predsedniku sodišča v Kijevu, ki sedaj po belgrajskih ulicah prodaja časnike. V Carigradu so ruski begunci večinoma brez strehe in v svojem obupu iščejo rešitve v smrti. Tako propada del ruske inteligence. Nekdanji buržuji so postali proletarci. In vendar je tudi ta usoda ruskih beguncev še vedno manj strašna, nego usoda ruskega proletariata, ki je ostal doma in mora poleg popolne brezpravnosti prenašati šibo lakote, kuge, vojske in umiranja pod rabljevimi rokami. Kje je korist socialnega prevrata na Ruskem? V razkošnem življenju nekaj boljševiskih voditeljev?

— Židje pred našim pragom! Nova avstrijska vlada hoče končno zadostiti zahtevi domačega prebivalstva in izgnati galiske židje, ki so se bili za časa vojne priselili na Dunaj. Večina teh židov se pa noče vrniti na Poljsko, katero so itak že objedli do kosti, marveč hočejo zaposesti Jugoslavijo. Potem našemu ljudstvu trikrat gorje, ker bo moralo delati zgolj za te renasitne kobilice. Poklicane oblasti naj ne dovolijo naselitve v naši državi, niti enemu novemu židu! Drugače se bo moralo ljudstvo samo pravočasno otresti te golazni.

— Nacionalizacija mlinske veleobrti. V Zagrebu je ustanovila delniška družba za mlinsko in gospodarsko industrijo, ki je prevzela velike paromline v Subotici, Bajmoku, Novem Sadu, Karlovcu, Zagrebu in Dardi, ki so bili last peštanskega koncerna »Viktoria«. Novo družbo tvorijo izključno hrvatski narodni denarni zavodi; temeljna glavica znaša 120 milijonov kron ter je to največje mlinsko podjetje v Jugoslaviji.

— Obrtniški dan v Zagrebu se vrši 12. t. m. Sklepani bodo o ustanovitvi vajeniškega doma.

— Mestna aprovizacija v Zagrebu je sklenila, da nabavi večje količine banatske moka, ker je mogoče, da bodo cene moki znatno poskočile. Istotako bo nabavila večje množine sladkorja in preskrbela občinstvu za božič svežih jajc, ki so na zagrebškem trgu radi izvoza postala redkost.

— Po deset do dvanajst samoumorov na dan se pripeti v Budimpešti. Teh ljudi pač ne žene v smrt toliko obup nad samim seboj, kolikor obup nad splošnimi razmerami na Ogrskem.

— Velika tatvina v Zagrebu. Glasom redarstv. dnevnika št. 270 z dne 30. novembra 1920 je bilo 23. novembra 1920 popoldan v stanovanje Mandiće Girsona v Zagrebu Boskovičeva ulica 4. po neznanem storilcu vlomljeno in pokradeno: 1 prstan iz platna z 2 briljantoma vrednen 100.000 K, 75 napoleonovov vr. 33.750 K, 3 zlate turške lire 4000 K, srebrnega denarja po 1, 2 in 5 K vr. 15.000 K, 1 kolier iz biserov okrašen z 3 briljanti vrednen 100.000 K, zlata žepna ura, katera je od strani opremljena z datumi, meseci in vremenskim znakom vredna 15.000 K, 1 zlata častniška verižica s priveskom dolarskega cekina vredna 6000 K, 1 torbica iz krokodilovega usnja vredna 2000 K, nemškega denarja 100 mark vr. 4000 K, jugoslovanskega denarja za 15.000 kron, 1 zlat prstan s sliko kralja Milana vrednen 1000 K, 1 listnica, doza za cigarete in denarnica iz krokodilovega usnja vredna 2880 kron. Skupna škoda znaša 327.830 K.

— Tatvina v Kropi. V noči na 3. dec. 1920 med 2. in pol 4. uro je dosedaj nepoznan tat, kateri se je, kakor se sumi, v večernih urah skrivil v podstrešje posestnice in gostilničarke Marije Jaken v Kropi, isti vkradel iz predalčka v kuhinji 5 srebrnih kavčnih žličk, vrednih 270 K, žličke iz medenine, vrednih 50 K, suknjo iz črnega suk, na in podlogo iz klota, vredno 1500 K, 1 očala in male škarjice. Srebrne žličke nosijo monogram M. J., one iz medu so brez znaka.

— Ukradeno kolo. Dne 3. dec. 1920 okrog 18.—19. ure je bilo posestniku in mesarju J. J. iz Domžal ukradeno iz veže možko kolo vredno 2500 K. Kolo je znamke »Roskopf«, črno pleskano, balanca bolj ravna, plašči novi, veriža s kratkimi sklepi, obroči imajo v sredini rdečo črto, blatniki na kolesu, plošča preluknjana, držalo za svetilko stoji navzdol, ker je pokvarjeno.

— Hrvatski Radiša. Društvu hrvatski Radiša« je darovala zadnji čas Slovenka Ivka Šestan 50.000 K. — Društveno vodstvo je pripravilo za novo leto svoj članom posebno lepo presenečenje. Založilo je »Šegrtski kalendar« — vajeniški koledar. Oblika koledarja je izbrano lična, žepna, okrašena s slikami, z bogato leposlovno vsebino. Koledarski del je prirejen za katoličane, pravoslavne in muslimane. Dalje najde vajenec v koledarju vse stvari, ki se tičejo njegovega poklica. Koledar stane za vajuence samo 3 K. Razen tega je izdalo društvo še bločni »Tedenški koledar« Hrvatskega Radiša«, ki stane 25 K. Društvo je imelo letos na stotisoče dohodkov in vživa v vseh slojih hrvatskega naroda največje simpatije. Društveno glasilo »Radiša« je izvrstno urejevano. Urednik nam je bil doslej profesor Fran Novljan, ki je pa sedaj radi preobloženosti z delom uredništvo odložil. Duša društvenega dela je pa Štefan Jobst.

Ljubljanske novice.

— Lj Poslanci gredo v Belgrad. Snoči sta se odpeljala v Belgrad poslance Jožef Gostinčar in Karel Skulj. Danes se odpelje dr. Gosar in ostali poslanci, vkolikor niso že v Belgradu. Naj bi se odločnemu delu naših zastopnikov posrečilo rešiti avtonomijo slovenskega ljudstva, izvršiti socialni in gospodarski program ljudske stranke ter spoznamno z ostalimi ljudskimi in socialnimi strankami donesti našemu ljudstvu popolno gospodarsko, socialno in politično svobodo. Bog daj srečo! — Lj »Veleturist«. Ljudski oder v Ljubljani ponovi v nedeljo dne 12. t. m. ob pol

8. uri zvečer velezabavno burko »Veleturist«. Opozarjamo na reprizo že sedmič Vstopnice v predprodaji v Novi založniški Kongresnem trgu in v trafiki g. Modičeve v Kopitarjevi ulici. Da ne bo navala na večerni blagajni, naj si preskrbi vstopnice vsak v predprodaji.

— Lj Defraudacija v računskem oddelku pošte. Dne 3. decembra je detektiv Lavrišek privedel k g. revirnemu nadzorniku Habetu poštnega računskega oficijala Karla Lassbacherja, kateri je po večdnevem tapnju priznal, da je prišel v petek, dne 26. novembra zvečer okoli pol 9. ure v uradno sobo g. računskega revidenta Klavora, kjer je popravil vpis zbiralnice iz 73.462.29 kron na 83.462.29 kron in plačilno listo na desetih lokah za 10.000 kron več. Prilastil si je tudi 10.000 kron, katere je pa izročil svojim pristojnikom, ki so potvorbo listin še pravočasno zapazili. Lassbacherja so izročili v zapore želne sodišča.

— Lj Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 28. do 4. decembra 1920. Novorojencev 2, mrtvorojenca 2, umrlih 27. Od umrlih domačinov 11, tujecev 16. Umrli so za: žo 2 (oba tujsca), za vratico (davico) 1 (jeec), za jetiko 2 (vmes 1 tujec), vsled 2. momora 1, za različnimi boleznimi 21. Nalezljivimi boleznimi so oboleli in stili za ošpicami 6, za grižo 2 (oba tujsca), za fuzom 1.

Ljubljanska poroča.

Dne 7. t. m. je bil France Cepar v pravi, o kateri smo v torek poročali, opravičen, ker so porotniki na nje stavljeni vprašanje z 8 ne in s 4 da zanikali.

Na to se je zagovarjal fotograf Fran Berlan. Neurejene razmere v državi so povzročile, da poleg prodaje tobaka in cigarete cvete tudi nepostavna kupčija s tobakom in s cigaretami. V družbi več zenskih se je predstavil Berlan Amaliji Cadeževici kot detektiv in ji je zaplenil tobaka in cigarete v vrednosti 3933 kron, Rozi Miklošičevi v Šiški pa za 3350 kron raznega tobaka. Ponaredil je tudi detektivsko izkaznico, s katero se je legitimiral kot detektiv. Porotniki so goljufijo potrdili z 9 proti 3 glasovi, nakar je razglasil g. dvorni svetnik Regally sodbo, da se obsodi Berlan na 1 leto težke ječe.

Včeraj sta se zagovarjala pred poroto Ivan Bizjak, rojen leta 1901 v Lazah, samski železničar v Lazah, in Josip Dimic, rojen leta 1900 v Ponovicah, ki sta v noči na 16. junija 1920 ukradla na postaji v Lazah dva 7200 kron vredna zaboja sladkorja. Dimic je pa sam v noči na 3. julija ukradel iz vagona na postaji Zalag 3 zaboje sladkorja v vrednosti 10.800 kron in 10 škatel cigaretnega papirja, vrednega 2400 kron. Dimic je nosil brez dovoljenja samokres in se tudi klatil brez dela po ljubljanska okolici.

Porotniki so vsa na nje stavljeni vprašanja potrdili, nakar je razglasil g. svetnik Rekar sodbo, s katero sta bila obsojena Ivan Bizjak na 15 mesecev težke ječe, Josip Damic na pet let težke ječe.

* * *

Porotnemu senatu je predsedoval danes g. dvorni svetnik Regally, votanta sta bila gg. dvorni svetnik Andolšek in okrožni sodnik Avsec, obtožbo zastopa g. dvorni svetnik Trenz. Prva se je zagovarjala bivša prodajalka tvrdke Schwab & Bizjak Emilija Pintar, ki je ukradla svoji tvrdki blaga v vrednosti 18.144 kron 82 vin. Pintarjeva je bila že leta 1916 radi tatvine obsojena na eno leto težke ječe. Pintarjeva je doma iz Kamnika.

Porotniki so na nje stavljeni vprašanja o krivdi Pintarjeve potrdili z 8 da in s 4 ne s pristavkom, da je povzročena škoda da znašala nad 4000 kron. Predsednik g. dvorni svetnik Regally je razglasil nato sodbo, s katero je bila Emilija Pintar obsojena na 1 leto težke ječe.

G. dvorni svetnik Trenz je stavil predlog, naj se spisi odstopijo verižniškemu uradu, da bo postopal proti tvrdki Schwab & Bizjak zaradi veriženja.

Razne novice.

— r Anglija časti »nepoznanega vojaka«. Anglija je dala s francoskih bojišč prepeljati nepoznanega angleškega vojaka v London, kjer so ga 11. nov. pokopali v westminsterski kripti, kjer so pokopani najslavnejši angleški vojniki. Pogrebne slavnosti so bile izvanredne. Kraljeva družina, generali Haig, French, Beatty, sir Henry Wilson i. dr. so bili navzoči. Sredi svečanosti je bil zapovedan za 2 minuti molk po vsej Angliji. Ves promet je bil ustavljen, vsak se je zamislil na velike pretekle dni strašne vojske. Pri sprevodu se je ob globokem molku čulo le ihtenje in jokanje vdov in vojnih sirot, ki so imele častno mesto. V opazniški cerkvi so »nepoznanemu« vojaku na grobu stoli kralj in dostojanstveniki francosko prst. prinešeno nalašč s francoskih bojišč

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.